

De school en leerlingen met gedragsproblemen

Een advies

Presentatie voor symposium
9 februari 2010
Joke Reijman, lid Onderwijsraad

Aanleiding advies

- Nemen gedragsproblemen toe?
- Inspectie: signaleren gaat steeds beter, maar wat dan?
- Dit is aanleiding voor advies aan Onderwijsraad: Wat kan school doen aan gedragsproblemen?
- Publicatie advies op 15 februari

Adviesvraag en afbakening

Hoofdvragen:

Hoe kan onderwijs aan leerlingen met gedragsproblemen beter?

Welke rol heeft de overheid hierin?

Afbakening:

PO, VO en MBO

Gedragsstoornissen én gedragsproblemen

Waarover gaat het advies niet

- de relatie tussen regulier en speciaal onderwijs
- de bekostiging en indicatie-systematiek rond extra zorg
- evaluatie nieuwe wet op de jeugdzorg

Kortom: niet de organisatie staat centraal
maar de inhoud en aard van onderwijs
en zorg op scholen

Werkwijze

- Literatuuronderzoek naar
- leraargedrag en onderwijs- / zorgarrangementen
- Gesprekken met velddeskundigen en gedragsdeskundigen
- Eigen literatuuronderzoek en informatieverzameling

Twee advieslijnen

Het advies bestudeert (van een zekere afstand):

1. De aard van de gedragsproblemen (en gedragsstoornissen)
2. Het handelen van scholen en leraren met betrekking tot gedragsproblemen

Aard van gedragsproblemen

(advieslijn 1)

De oorzaak van gedragsproblemen ligt doorgaans in aanleg én omgeving

Er is geen absoluut onderscheid tussen normaal en afwijkend gedrag, tussen gedragsstoornis en gedragsprobleem.

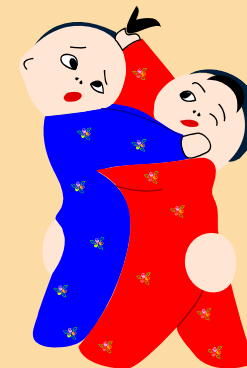
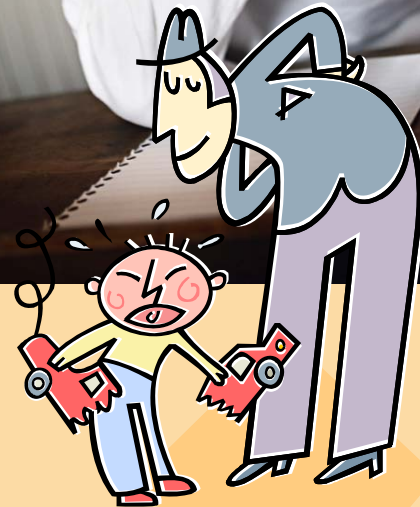
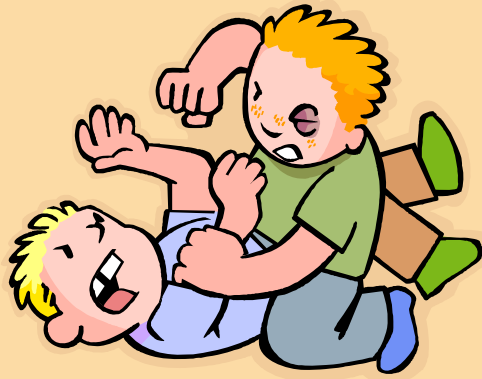
Debat opvoeding en gedrag

(advieslijn 1)

Verband tussen probleemgedrag en:

- gebreken in de opvoeding
- minder sociale controle
- afname tolerantie t.a.v. jongeren
- inhaaleffecten diagnoses
- tendens tot *psychopathologisering*

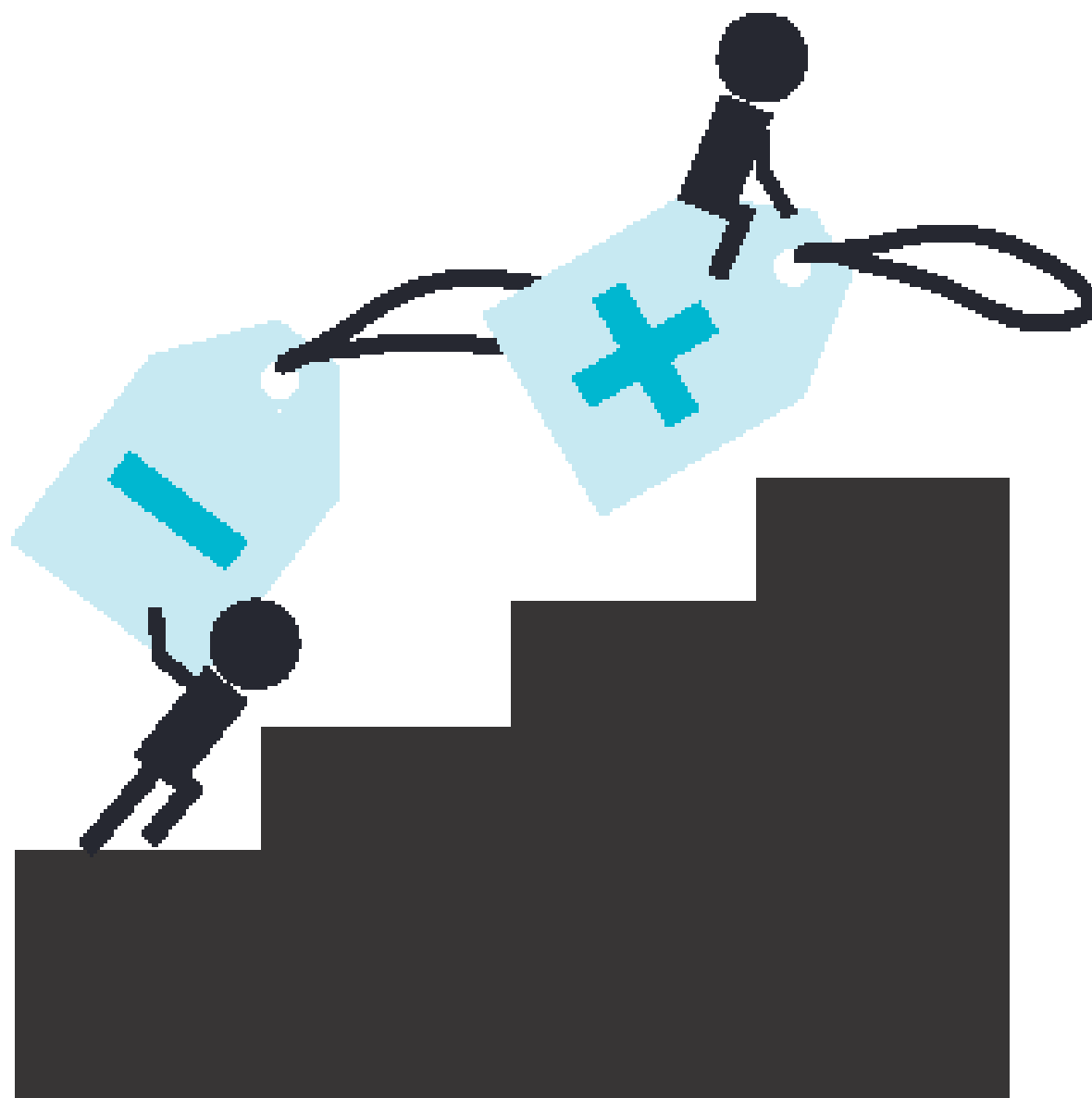

Raad: wees voorzichtig met classificaties van gedrag (advieslijn 1)

- Stel je als school en leraar kritisch op als het gaat om het gebruik van classificerende termen in de praktijk (een 'adhd-ertje')
- Ga er steeds vanuit dat gedrag vaak veranderbaar is
- Leraar: signaleer....maar stel geen diagnose

Handelen van school van invloed op gedrag (advieslijn 2)

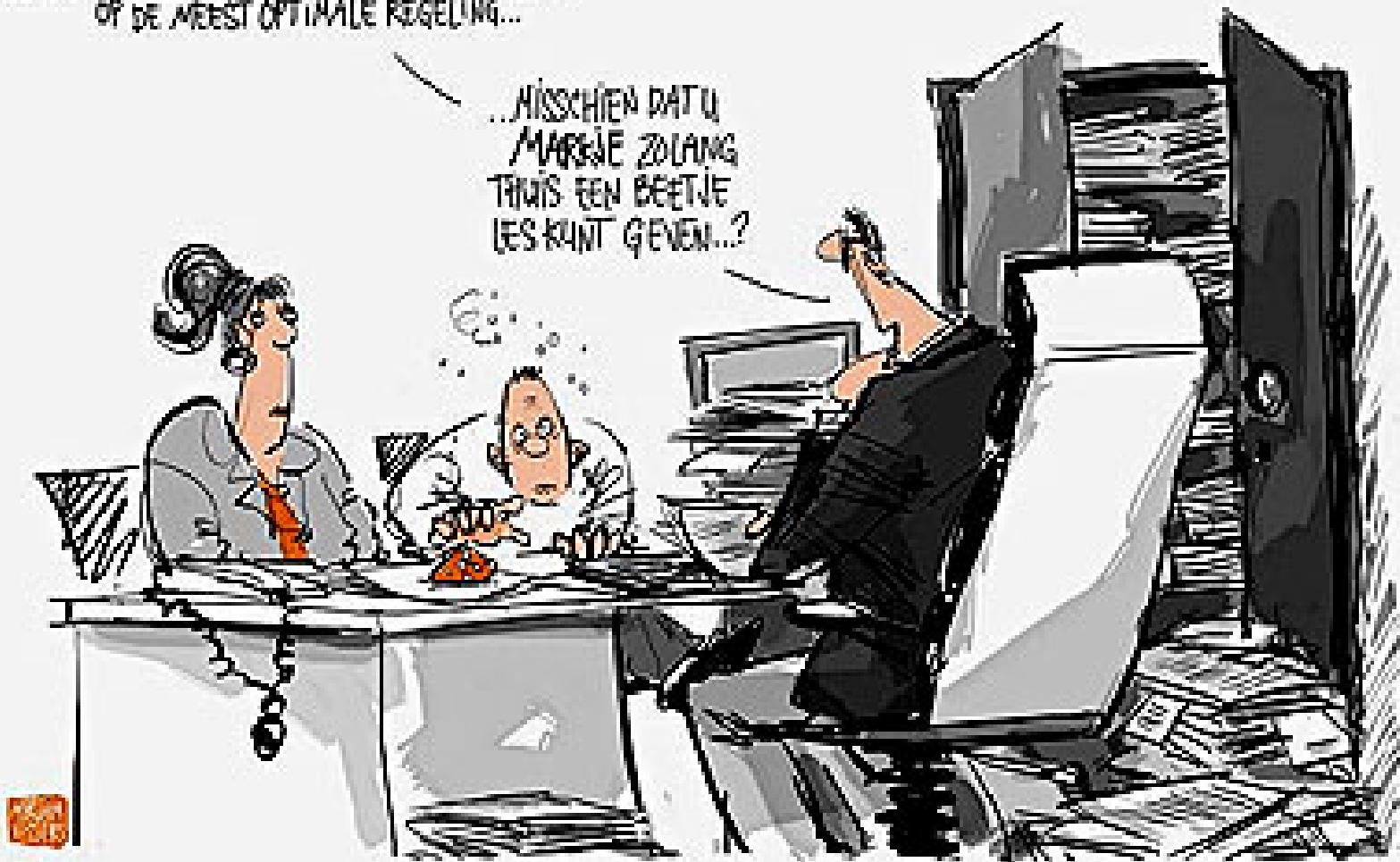
Een school voorkomt of beheerst moeilijk gedrag beter door te werken aan drie kernzaken:

1. Inhoud en aard van het onderwijs
2. Aard van het schoolklimaat, de schoolcultuur
3. Samenwerking in de jeugdketen

NATUURLIJK HEFT OÖK UW ZONN
RECHT OP ONDERWIJS...!!

MAAR WE ORIËNTEREN ONS MOMENTEEL NOG EVEN
OP DE MEEST OPTIMALE REGELING...

...MISSCHIE DAT U
MAREJE ZOLANG
THUIS EEN BEETJE
LES KUNT GEVEN...?

© quark

Ad 1. Inhoud en aard van onderwijs

(advieslijn 2)

- Resultaatgericht, planmatig, uitdagend
- Interessante en boeiende leerinhouden
- Leraren met goede basis (kennis en didactiek)
- Geloof in de capaciteiten van leerlingen
- Leraren die observeren, reflecteren op eigen handelen en gerichte interventies toepassen op probleemgedrag

De school en leerlingen met gedragsproblemen, Onderwijsraad, februari 2010

Ad 2. Schoolklimaat, schoolcultuur

(advieslijn 2)

- Betrokken schoolleiding met visie
- Leerling gekend (door leraar) en serieus genomen
- Actieve en zelfverantwoordelijke leerlingen
- Aandacht voor relaties leerkracht-leerling en leerlingen onderling
- Actieve ouderbetrokkenheid
- Gemeenschapsgevoel, 'wij-gevoel'

Tips voor de klassensituatie

(advieslijn 2)

Vijf basisstrategieën:

- een veilige en prettige werksfeer creëren
- structuur bieden
- positieve benadering
- leerling tot zelfreflectie en inzicht in eigen handelen aanzetten
- Professionele ontwikkeling van de leraar

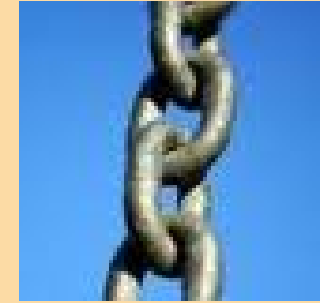

Samenwerking in de jeugdketen

(advieslijn 2)

Enkele positieve ontwikkelingen:

- Programmaministerie Jeugd en Gezin (agendasetting)
- Zorgadviesteams (ZATS) (wettelijke borging op komst)
- Centra voor Jeugd en Gezin (CJGs)
- Reboundvoorzieningen in VO

Conclusie: basis is structuur en relatie

(advieslijn 2)

- Leraar heeft cruciale rol
- Schoolleiding steunt leraar door:
 - visie
 - heldere verwachtingen
 - ruimte voor professionalisering
 - goede (zorg)infrastructuur op school
 - goede samenwerkingsrelaties

De school en leerlingen met gedragsproblemen, Onderwijsraad, februari 2010

Drie aanbevelingen (aan bewindslieden)

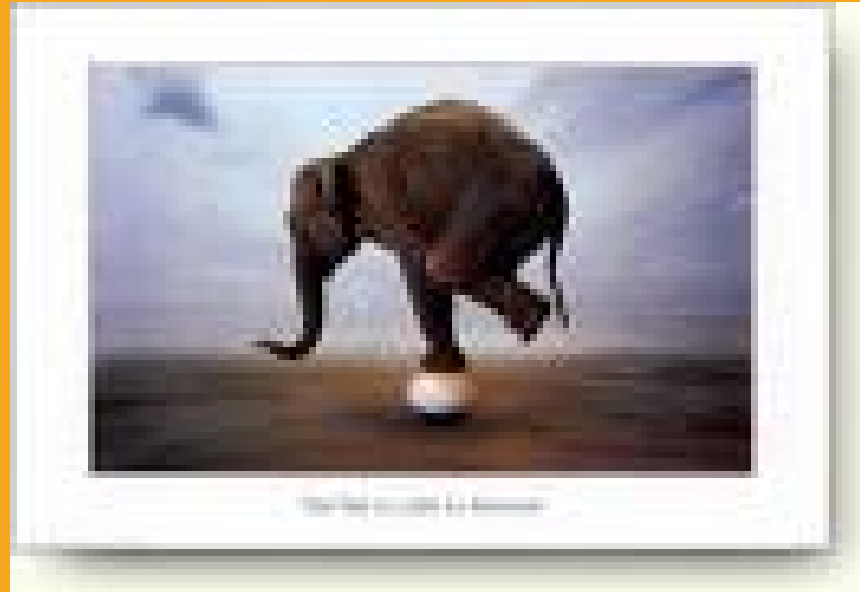
1. Onderschrijf en draag uit dat een nuchtere houding t.o. classificatie probleemgedrag de voorkeur heeft
2. Steun scholen (b.v. meer handen in de klas, verspreiding good practices)

3. Breng actoren rond school in stelling:

- Ouderverantwoordelijkheid activeren
- ZAT en CJG nader afstemmen
- Samenwerking en afstemming regulier en speciaal onderwijs ondersteunen
- Lerarenopleidingen: handelingsgerichte omgang met gedragsproblemen in kerncurriculum
- Academische Werkgemeenschap Gedragsproblemen en Onderwijs

Tot slot ...het gaat om

het zoeken naar de balans....

ONDERW | **JS raad**

Nassaulaan 6 – 2514 JS Den Haag

www.onderwijsraad.nl